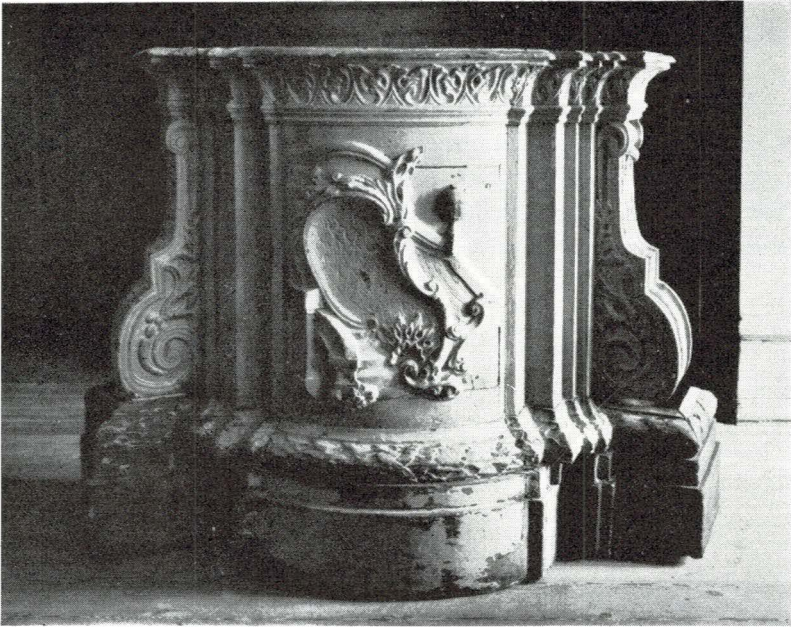

AKADEMISK KATEDER

Uppsala universitet har under tiderna haft ett avsevärt antal lokaliteter för professorernas föreläsningar och de akademiska högtidligheterna. Tiden före 1600-talets mitt är dock i detta hänseende mycket litet känd. En stabilisering i lokalhänseende erhöles först under 1600-talets första hälft, då universitetets store välgörare Gustav II Adolf donerade det nuvarande Gustavianum till universitetshus. Som högtidssal tjänstgjorde dock alltsedan 1595 större salen i det av konung Karl IX upplåtna gamla domkapitelshuset på domkyrkans södra sida, efter konungen kallat Academia Carolina, men tyvärr rivet redan år 1778.

Gustavianum blev med tiden alltför trångt och en utökning i utrymmesfrågan erhöles universitetet på 1750-talet, då under Carl Hårlemans ledning det s. k. Konsistoriehuset byggdes norr om domkyrkan vid S. Eriks torg; byggnaden är ju alljämt kvar och numera upplåten åt Geologisk-Mineralogiska institutionen. Nästa nybyggnad blev universitetsbiblioteket Carolina Rediviva, färdigt 1841, och så kom slutligen nuvarande universitetshuset med sin ståtliga aula år 1887.

Med alla dessa förändringar, moderniseringar och nydaningar följde i regel nya inredningar, motsvarande den nya tidens stil och krav, och detta har gjort att numera ett ytterst ringa bestånd av äldre inredningsföremål återstår. Ej lätt är det därför att följa universitetet i dess kulturhistoria evad denna rör lösa mobiler av olika slag. Det var därför med stor tillfredsställelse som det befanns att en universitetet tillhörig materialbod, riven 1936, bland sitt skiftande innehåll också gömde på ett ej ringa antal akademiska möbler från skilda tider, i främsta rummet katedrar och pulpeter från de äldre föreläsning- och kanslilokalerna. En grupp upptar en serie

Kateder från 1700-talet, Uppsala universitets samlingar.

utomordentligt ståtliga katedrar, smyckade med de olika fakulteternas emblem.

Den äldsta akademiska möbelen i samlingen torde den vackert skulpterade kateder utgöra, som här återges i bild. Dess ornament hänföra den till brytningen mellan rokoko och gustaviansk tid, 1700-talets sista tredjedel alltså. I vilken sal denna kateder befunnit sig vet man dock ej, ej heller vilken användning den haft. Antingen har den varit föreläsningsskateder i någon av lärosalarna i Gustavianum eller Konsistoriehuset eller har den tilläventyrs varit den disputationskateder, som stod i fonden av stora salen i Academia Carolina. Disputationskatedern var universitetets remarkablaste möbel. Den användes när en respondent skulle försvara sin doktorsavhandling och den var efter det sätt på vilket disputationen försiggick, nämligen under presidium av professorn i ämnet, indelad

i två avdelningar så att både respondenten-lärjungen och preses-läraren skulle få plats i den. Den hade följaktligen två »våningar», en lägre för respondenten och en högre för preses.

Möjligt är att den vackra katedern är *nedre* delen av den nämnda disputationskatedern. Säkert är detta dock som sagt ej. Hur än därmed förhåller sig är den ett gott bevis för den höga konstnärliga standard, i vilken de akademiska möblerna under den tidiga gustavianska tiden voro utförda.

N. S.